

Jak napisać referat?

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Film
- Mapa myśli
- Dla nauczyciela

Bibliografia:

- Źródło: dostępny w internecie: http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1353&Itemid=50 [dostęp 21.09.2019].

Jak napisać referat?

Praca redakcyjna

Źródło: domena publiczna.

W języku łacińskim słowo *referat* oznacza 'niech doniesie', 'niech zda sprawę'. W formie referatu możesz zawrzeć opracowanie jakiegoś zagadnienia lub umieścić sprawozdanie ze sprawy, która cię interesuje. Referat jest najczęściej wygłaszany, choć czasem również publikowany. Jego podstawową funkcją, która determinuje wybór stylu i języka, jest informowanie, przekazanie wiedzy na określony temat.

Twoje cele

- Zidentyfikujesz styl i język referatu.
- Objaśnisz, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych.
- Zredagujesz referat.

Przeczytaj

Cechy referatu

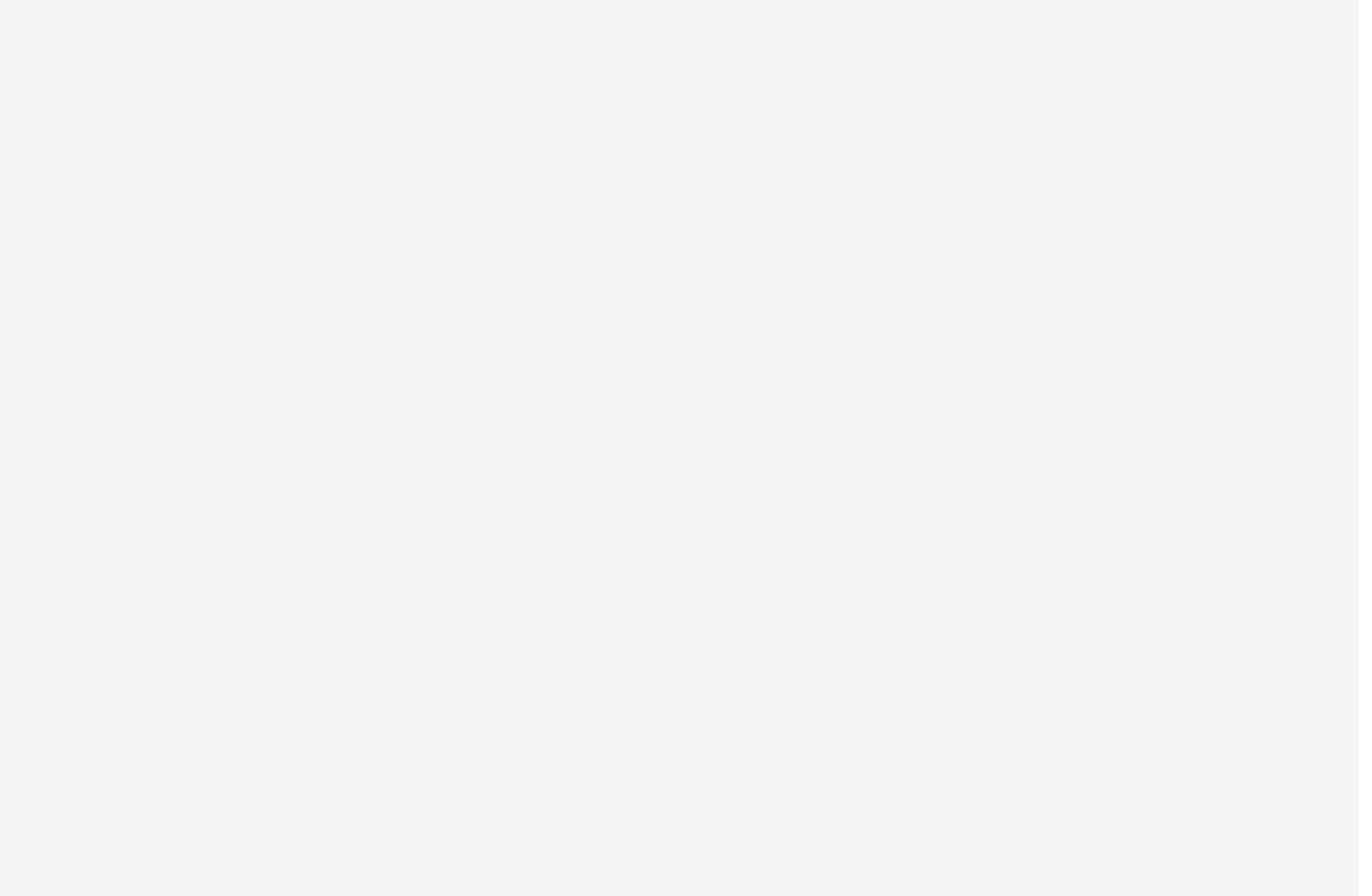
Referat prezentuje fakty i poglądy przedstawione w pracach naukowych, które są referowane. Często charakteryzuje go zatem styl naukowy. Nie powinny się w nim znajdować słowa nacechowane emocjonalnie, zdrobnienia, potoczny, jak również środki stylistyczne, takie jak metafory, rozbudowane porównania czy powtórzenia. Znajdziemy w nim za to naukową, często specjalistyczną terminologię, cytaty, [parafrazy](#) czy omówienia wyników badań lub cudzych poglądów. Referat w mniejszym stopniu prezentuje sądy i oceny jego autora, stąd oczekiwanie obiektywizmu wypowiedzi.

Wśród cech referatu należy ponadto wymienić rzetelność i wiarygodność, logiczną kompozycję i komunikatywność.

Wyróżnia się dwa zasadnicze typy referatu. Referat odtwórczy jest rzetelną kompilacją źródeł, dzięki którym referent może zaprezentować dany problem. Jego rola sprawdza się więc do wyboru i logicznego zestawienia odpowiedniej bibliografii oraz do przemyślanego skomponowania całej pracy. W razie braku odpowiednich źródeł dotyczących referowanego tematu, autor musi wykazać się kreatywnością i w oparciu o własną wiedzę, intuicję oraz o źródła pośrednie stworzyć referat twórczy. Warto pamiętać, że specyficzną odmianą referatu jest koreferat. Pełni on zazwyczaj funkcję polemiczną lub rozszerza optykę referatu o nowy punkt widzenia na dane zagadnienie.

Budowa referatu

Przystępując do pracy nad referatem, należy najpierw sformułować temat, określić cel, wybrać zagadnienia, zebrać materiał (cytaty, fragmenty etc.), uporządkować materiał. Referat trzeba opatrzyć tytułem i zawrzeć w nim następujące elementy:

W czasie wygłaszania referatu (podobnie jak w przypadku przemówienia) należy zwrócić uwagę na dykcję, właściwe akcentowanie, odpowiednią mimikę, gestykulację oraz kontakt wzrokowy z odbiorcami.

Przykładowy referat wraz z krokami:

Celem mojego referatu jest przybliżenie jednego z przejawów życia literackiego w oświeceniu, jakim były obiady czwartkowe. Wystąpienie zostało przygotowane jako krótkie wprowadzenie do epoki i prezentacja jednej z jej form życia literackiego.

Zacznę od przypomnienia genezy czwartkowych spotkań u króla, zarysuję atmosferę ideologiczną i literacką, następnie powiem kilka słów o uczestnikach obiadów. A na koniec zajmę się krytyką obiadów i przyczynami ich rozwiązania.

Referat powstał na podstawie informacji ze Słownika Literatury polskiego oświecenia pod redakcją Teresy Kostkiewiczowej.

Zaczątkiem obiadów czwartkowych, zwanych również „literackimi” i „uczonymi” były posiedzenia Towarzystwa Przyjaciół Kilku, które Stanisław August najpierw tylko zaszczycał swoją obecnością. Później spotkania odbywały się już na zamku.

Chciałabym jednak zacząć od tego, że uczone czwartki nie miały żadnego pierwowzoru ani odpowiednika w oświeceniowej Europie i aby odwozyły ich charakter, trzeba sobie wyobrazić połączenie salonu literackiego, któremu przewodził król, z nieoficjalnym spotkaniem instytucji państwowej. Z jednej strony panowała tam swobodna, biesiadna atmosfera, w której odbywały się popisy i dyskusje na zaimprowizowane tematy, pełne żartów, wesołych piosenek i swawolnych wierszy.

Z drugiej strony zaś podczas obiadów czwartkowych padł pomysł przekazania na rozwój szkolnictwa majątku po kasacie zakonu jezuitów. Mówiono tu także o potrzebie zniesienia tortur w czasie procesów o czary (uchwała sejmowa z 1776) oraz systematycznie analizowano projekty praw sądowych. Nie byłoby jednak na obiadach czwartkowych frywolnej „poezji deserowej” podkładanej pod porcelanę, dźwięków kurdesza, a zarazem wolteriańskiej wolności słowa, planu Komisji Edukacji, dyskusji o kulturze umysłowej kraju czy odrodzeniu literatury, gdyby nie znamienici uczestnicy spotkań. Naruszewicz, Trembecki, Krasicki, Bohomolec, Czartoryski, Piramowicz, Sapieha, Zamoyski, Wylicki to tylko niektóre nazwiska także dzisiaj wszystkim świetnie znanych postaci czasów oświecenia. Iroskę o kariery, publikację prac literackich, dbałość o pamięć potomnych, a zarazem uznanie wyrażane w postaci medali z pochwalnymi napisami bywalcy czwartków zawdzięczali samemu królowi.

Nie wszystkim jednak podobało się wyrażane w panegirykach uwielbienie w stosunku do Stanisława Augusta i przedstawicieli rządu. Opozycjni poeci zaczęli krytykować czwartkowe spotkania, co umniejszyło powagę towarzystwa, wychwalanego wierszami, pochwalnymi żywotami i portretami. Do rozwiązania obiadów u króla przyczyniły się też wewnętrzne konflikty i kłopoty finansowe Stanisława Augusta.

Z całą pewnością należy powiedzieć, że zarówno obiady czwartkowe, jak i ich nieoficjalny organ Zabawy Przyjemne i Pożyteczne stały się zachętą do pracy literackiej, a także załóżkiem nowych form życia literackiego, których znaczenie później utrwaliło się w powszechnej świadomości humanistycznej. W biografii króla Stanisława Augusta wpisał się zaś fragment z ody A. Michniewskiego o czwartku: cudem przedtem nieszczęsny robi akademii je z obiadów.

Krok 1.
Ogólne omówienie wypowiedzi

Krok 2.
Plan wystąpienia

Krok 3.
Wykorzystany materiał

Krok 4.
Wprowadzenie

Krok 5.
Treść referatu z elementami argumentacji

Krok 6.
Podsumowania, wnioski lub zagadnienia do dyskusji

Źródło: Monika Zaśko-Zielińska, Anna Majewska-Tworek, Tomasz Piekot, *Wzory tekstów użytkowych*, [w:] *Polszczyzna na co dzień*, red. M. Bańko, Warszawa 2006, s. 752–753.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

parafraza

(gr. *paráphrasis* – omówienie) – swobodne przerobienie utworu literackiego lub czyjejs wypowiedzi rozwijające i/lub modyfikujące treść pierwowzoru

Trwa wczytywanie danych..

Film dostępny pod adresem </preview/resource/R1G1bJpoq33pP>

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Jak napisać referat?*

Polecenie 1

Sformułuj notatkę, która będzie zawierała wszystkie wskazówki ekspertki na temat tworzenia referatu.

Polecenie 2

Wskaż czynniki, które wpływają na podtrzymanie zainteresowania odbiorców wystąpieniem (referatem).

Mapa myśli

Polecenie 1

Odwołując się do swojej wiedzy na temat retoryki, dodaj do mapy myśli inne wskazówki dotyczące pisania i wygłaszania referatu.

Polecenie 2

Napisz, jakich błędów należy unikać, pisząc referat.

Źródło: Monika Zaśko-Zielińska, Anna Majewska-Tworek, Tomasz Piekot, *Sztuka pisania. Przewodnik po tekstach użytkowych*, Warszawa 2008, s. 244–247.

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Przeformułuj poniższe kolokwialne twierdzenia lub wyrażenia tak, by spełniały warunki stylu charakterystycznego dla referatu.

Ćwiczenie 4

Przeczytaj zakończenie referatu wygłoszonego przez prof. Jana Miodka podczas Kongresu Języka Polskiego, który odbył się w maju 2011 r. w Katowicach. Zastanów się i napisz, czego dotyczył. Jaki mógłbyś nadać mu tytuł? Wskaż cechy charakterystyczne dla tej części referatu.

” Podsumowując zaś niniejsze wywody, wypada powiedzieć, że przeżywamy niewątpliwie bardzo znamienny i burzliwy okres dziejów polszczyzny. Przełom roku 1989 przeniósł nas w zupełnie nową rzeczywistość, a zdobycze cywilizacyjne związane z rzeczywistością elektroniczną wygenerowały zjawiska komunikacyjne, o których nam się nawet nie śniło 20–30 lat temu. Zgodnie z prawami natury lepiej sobie z nimi radzą młode generacje, a ich zachowania komunikacyjne są odbiciem pewnych nieuchronnych globalnych procesów, znów zgodnie z prawami natury – irytujących ludzi starszych.

Z [dialektycznego](#) napięcia między tymi odczuciami i zachowaniami rodzi się coś, co określiłbym mianem normalnego toku ewolucyjnego polszczyzny. W tę normalność dziejów naszego języka ostatnich lat głęboko wierzę.

Źródło: dostępny w internecie: http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1353&Itemid=50 [dostęp 21.09.2019].

Ćwiczenie 5

Napisz referat na jeden z podanych tematów:

- Media społecznościowe jako nowa forma debaty publicznej.
- Uniwersalizm mitologii Greków i Rzymian. Motywy, postawy, wartości.

Dla nauczyciela

Autor: Maria Gniłka-Somerlik

Przedmiot: Język polski

Temat: Jak napisać referat?

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

2) rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze;

- 3) rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi;
- 4) rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 2) rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie zasady ich stosowania;
- 7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 2) zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt);
- 3) rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- 5) posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- 1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

8) tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;

9) stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; wygłasza mowę z uwzględnieniem środków pozajęzykowych;

IV. Samokształcenie.

3. korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- definiuje referat oraz charakteryzuje jego wszystkie elementy formalne;
- wskazuje podstawowe błędy podczas tworzenia referatu;
- wyjaśnia, czym charakteryzuje się poprawnie zaprezentowany referat;
- redaguje referat na jeden z proponowanych tematów.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;

- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- metoda aktywizująca - spacer klasowy.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją

Zadaniem uczniów przed lekcją jest przygotowanie egzemplarzy referatów, które podczas swojej nauki szkolnej (na różnych przedmiotach) prezentowali na forum klasowym.

Faza wprowadzająca

Nauczyciel informuje uczniów, że na lekcji będą się zajmować redagowaniem jednej z najważniejszych form pracy własnej ucznia, czyli referatu. Uczniowie zapoznają się z „Wprowadzeniem” do lekcji oraz jej celami. Nauczyciel zapisuje temat na tablicy.

Faza realizacyjna

Uczniowie zapoznają się z sekcją „Przeczytaj”, przede wszystkim z przykładem wzorcowego referatu. Następnie rozpoczynają pracę z multimedium, w którym ekspertka dzieli się z uczniami wskazówkami na temat formułowania referatu. Uczniowie wykonują przyporządkowane do filmu polecenia. W następnym kroku uczniowie rozpoczynają pracę z drugim multimedium („Mapa myśli”) i wykonują polecenia oraz ćwiczenia praktyczne: wskazują błędy, dokonują redakcji, charakteryzują poszczególne części referatu. Ostatnie ćwiczenie może służyć jako praca domowa.

Faza podsumowująca

W końcowej części lekcji materiałem redakcyjnym ucznia będą referaty, który kiedyś prezentowali na lekcjach. Zadaniem ucznia będzie poprawa (redakcja, korekta, ale także formalna poprawa całości) swojej pracy. Uczniowie wykorzystują wiedzę zdobytą na zajęciach.

Materiały dodatkowe:

- Bańko M., *Słownik dobrego stylu, czyli wyrazy, które się lubią*, Warszawa 2006.
- Zdunkiewicz Jedynak D., *Ćwiczenia ze stylistyki*, PWN, Warszawa 2008.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Film” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.